

دو روز پیش وزارت امور خارجه آمریکا اعلام کرد که واشنگتن، پروژه توسعه بندر چابهار ایران را از تحریم ها معاف کرده است و این اقدام به دستور «مایک پمپئو»، وزیر امور خارجه آمریکا صورت گرفته و شامل ساخت خطوط ریلی از چابهار ایران به افغانستان و واردات فراورده های نفتی و مواد غذایی از ایران هم می شود. این موضوع را باید یک پیروزی مهم در جذب سرمایه گذاری خارجی دانست، زیرا توسعه این بندر و راه اندازی کریدور چابهار یک برنامه مشترک بین ایران، هند و افغانستان است که با سرمایه گذاری هند قرار است انجام شود. این راه ترانزیتی، هند را از طریق تنها بندر اقیانوسی ایران (بندر شهید بهشتی چابهار) به افغانستان، آسیای میانه، روسیه و حتی اروپا متصل می کند و برای توسعه اقتصادی هر سه کشور ایران، هند و افغانستان از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

در زمان دیدار نارندرا مودی، نخست وزیر هند، از ایران در می ۲۰۱۶، طرفین موافقت نامه ای به ارزش ۵۰۰ میلیون دلار برای توسعه بندر چابهار با هدف تقویت ارتباطات منطقه ای و تشویق به روابط و خدمات دریایی بیشتر بین دو کشور به امضا رساندند که به هند امکان می دهد بدون نیاز به پاکستان به تجارت با ایران و افغانستان بپردازد.

اما شاید این سوال مطرح شود که چرا آمریکا توسعه این بندر را از تحریم ها معاف کرده است؟ در پاسخ به این سوال به نظر می رسد که پای چین هم به میان می آید؛ زیرا آمریکا توسعه چابهار و سرمایه گذاری هندی ها در این منطقه را به نوعی در تقابل با پروژه جاده ابریشم نوین چین می داند که با توسعه بندر گواتر پاکستان به دنبال ایجاد راه ترانزیتی جدید و دسترسی به بازار تعداد زیادی از کشورها است. از سوی دیگر این پروژه برای هندی ها هم از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. گوپال باگلی، مسئول امور ایران در وزارت خارجه هند درباره این توافق گفته بود: « هند به افغانستان و کشورهای آسیای مرکزی دسترسی زمینی ندارد زیرا پاکستان مانعی بر سر راهش است. از این رو هند به دنبال توسعه این بندر به منظور کاهش هزینه ها و زمان حمل و نقل بار به آسیای مرکزی و منطقه خلیج فارس و همچنین دور زدن پاکستان و ایجاد مسیری به افغانستان است که در آنجا روابط امنیتی نزدیک و منافع اقتصادی دارد.»

در سال های گذشته روابط عمیقی بین مقامات ایران و هند شکل گرفته است و رئیس جمهور ایران و هند بارها در جریان های اجلاس های بین المللی دیدار داشته اند. همچنین سال گذشته نارندرا مودی رئیس جمهور هند به ایران سفر کرد و حسن روحانی رئیس جمهور کشورمان نیز به همراه یک هیات عالی رتبه بهمن ماه سفری به دهلی نو داشت. در سفر حسن روحانی رئیس جمهوری ایران به هند، مسئولان این کشور رسماً عملیات توسعه بندر در اسکله شهید بهشتی را بر عهده گرفتند و تعهد کردند تا قبل از ۱۷ ژوئن (۲۷ خرداد) کار را آغاز کنند. این کار برعهده شرکت بین المللی بنادر (ای بی جی ال) هند است که در سال ۲۰۱۵ توسط دولت این کشور برای توسعه بنادر در خارج ایجاد شده است.

با وجود شروع دورجدید تحریم های آمریکا علیه ایران، هند باتوجه به اهمیت جایگاه توسعه بندر چابهار برای این کشور، از آمریکا خواست در کنار واردات نفت از ایران، سرمایه گذاری در این بندر را هم از تحریم ها مستثنی کند. اتفاقی که در نهایت چند روز بعد از سفر دوشنبه هفته گذشته الیس ویلز، معاون وزارت خارجه آمریکا در امور آسیای جنوبی و مرکزی به کابل و گفت و گوی او با اشرف غنی، رئیس جمهور افغانستان درباره بندر چابهار، اعلام شد. هند علاقه دارد به جز توسعه بندر شهید بهشتی و خط راه آهن در منطقه چابهار مجتمع های پتروشیمی هم راه اندازی کند.

